

A három kívánság

(Megjelent: Icinkepicinke. Magyar népmesék óvodásoknak. Vál. és szerk.: Kovács Ágnes. Móra, Bp. 1972.)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, még az Óperenciás-tengeren is túl, volt egy szegény ember s a felesége. Fiatalok voltak mind a ketten, szerették is egymást, de a nagy szegénység miatt sokszor összeperlekedtek. Egyszer egy este az asszony tüzet rak. Gondolja magában, mire az ura hazajön, főz valami vacsorát. Még a víz jóformán fel sem forrott, jön haza az ember, s mondja az asszonynak nagy örömmel:

- Hej, feleség, ha tudnád, mi történt! Vége a nagy szegénységnek, lesz ezután mindenünk, amit szemünk-szánk kíván.

- Ugyan ne tréfáljon kend - mondta az asszony ; talán bizony kincset talált?

- Meghiszem azt! Hallgass csak ide. Amint jövök ki az erdőből, mit látok az út közepén? Belerekedt a sárba egy kis aranyos kocsi, a kocsi előtt négy szép fekete kutya befogva. A kocsiban olyan szép asszony ült, amelyet világéletemben nem láttam. Biztosan tündér lehetett. Mondja nekem: "Te jó ember, segíts ki a sárból, bizony nem bánod meg. " Gondoltam magamban, hogy bizony jólesnék, ha segítene a szegénységünkön, és segítettem, hogy a kutyák kihúzzák a sárból. Kérdi az asszony, hogy házas vagyok-e. Mondom neki, hogy igen. Kérdi, hogy gazdagok vagyunk-e. Mondom neki, hogy bizony szegények vagyunk, mint a templom egere. Azt mondja: "No, ezen segíthetünk. Mondd meg a feleségednek, hogy kívánjon három dolgot, teljesülni fog a kívánsága. " Azzal elment, mint a szél.

- Ugyan rászedte kendet!

- Majd meglátjuk. Próbálj csak valamit kívánni, édes feleségem!

Erre az asszony hamarjában kimondta: - Bár csak volna egy kolbászuk. Ezen a jó parázson hamar megsülne.

Alig mondta ki, már le is szállt a kéményből egy lábas, benne akkora kolbász, hogy akár kertet lehetett volna keríteni vele.

- Látod, hogy igazam volt - mondta a szegény ember ; hanem most már valami okosabbat kívánjunk. Két tinót, két lovat, egy malacot

Közben a szegény ember elővette a pipáját, volt még egy kicsi dohánya, megtömte. Benyúl a tűzbe, hogy parazsat tegyen a pipájára, de olyan ügyetlenül talált benyúlni, hogy a lábast a kolbással feldöntötte.

- Az istenért, a kolbász! Mit csinál kend? Bár az orrára nőtt volna kendnek! kiáltott ijedten a felesége, s ki akarta kapni a kolbászt a tűzből, de bizony az akkor már az ember orrán lógott le egészen a lába ujjáig.

- Látod, bolond, oda a második kívánság. Vegyük le!

Próbálja az asszony, de bizony a kolbász egészen odanőtt.

- Hát bizony ezt le kell vágni. Egy kicsit az orrából is lecsippentünk, nem olyan nagy baj az!

- De azt nem engedem!

- Bizony ha nem, élete végéig így fog sétálni a kolbással.

- Dehogynak fogok, a világ minden kincséért sem! Tudod mit, asszony, van még hátra egy kívánság, kívánd, hogy a kolbász menjen vissza a lábomba.

- Hát a tinó meg a ló meg a malac akkor hol marad?

- Már hiába, feleség, én ilyen bajusszal nem járok. Kívánd hamar, hogy a kolbász

menjen vissza a lábosba. Mit volt mit tenni, a szegény asszonynak csak azt kellett kívánni, hogy a kolbász essék le az ura orráról. Megmosták, megsütötték, s jóízűen az utolsó falatig megették. Evés közben szépen megbékültek, s elhatározták, hogy többet nem pörölnék, hanem inkább dolgoznak szorgalmasan. Jobban is ment dolguk, idővel tinót is; lovat is, malacot is szereztek, mert szorgalmasak és takarékosak voltak.

Meseelemzés csillagmítoszi foglalatban

Pap Gábor

Mérleg (Sárkány) hava szept. 23-okt. 21.

A meseindító kép tipikus Mérleg-helyzetet idéz: a fiatal házaspár perlekednek. A házasság, mint a törvényes kapcsolatok egyike, ugyanúgy a Mérleg-sajátosságkör tartozéka, mint a szünni nem akaró veszekedés. A fiatal férj az erdőben tündérrel találkozik (jellegzetes Szűz-képviselő!) -, vagyis a cselekményindítás ezúttal is precessziós irányban történik.

A tündér hintón ül (újabb Mérleg-jelölő kellék!), ez azonban nem annyira önmagában érdekes formaelem, mint inkább egy kettős rendszer egyik tagjaként, amelynek a túloldalán - a tengely értékű kocsirúd túlsó végén - két kutyát (változatunkban kétszer kettőt) találunk. A kutya, mint tudjuk, a Kos keleti zodiákusbeli megfelelője. A képlet világos: a napéjegyenlőségi (Kos - Mérleg) tengely, amelynek Mérleg-oldala a mi világhónapunkban éppen a Szűz csillagképpel kerül közvetlen kapcsolatba ("tündér a hintón") - "kátyúba került", megrekedt, feltehetőleg éppen a Szűz rendkívüli nehézkedési ereje folytán. A tavasz eleji (Kos-) energiák ilyen körülmények között nem elegendők ahhoz, hogy tovább gördítsék a "Napúton" a mi kisvilágunk számára létfeltételeket biztosító labilis egyensúlyi rendszert. A férfi ingyen kegyelemből energiát ad át, és ezzel újra mozgásba hozza a "hintázó" (hintó) feltétel együttest. Viszonzásképpen a tündér három kívánság teljesülését ígéri - de nem neki, hanem a feleségének. (A Szűz irányából jövő erő, úgy látszik, a kisvilágon belül is csak "szüzet" gazdagíthat; a fiatalasszony, amint majd kiderül, házasságkötése után is, még mindig az.)

A nő nem hisz a csoda lehetőségében, csalásra gyanakszik; a Szűz lételeme ugyanis a számítás, nem a csoda. Lehetőségeihez képest jelentéktelen dolgot kíván: kolbászt; az lábosban lelibeg a kéményből. (Újabb Mérleg-képjel, de ebben már nem a Szűz képviselő "ül", mint a hintóban, hanem - a másik szomszédos jegy, a Skorpió ígérete, a férfi nemiszervvel analóg külalakú kolbász. Az emberi test mikrozodiákusán belül éppen ez a testrész a Skorpió "házatája".) A fiatal házaspár veszekedésének, úgy látszik, ez volt a mélyebb oka: a férfi-asság hiánya a társas kapcsolatból.

A férfi most is ügyetlenkedik: pipára gyújt helyett, hogy a felesége "kolbász" iránti vágyát hathatósan kielégítené. A népművészetünk által ismert-megidézett háromféle teremtetípus ("pipával", kézzel, "kolbásszal") közül most a harmadikra lenne

szükség, ő az elsőt erőlteti.

(A pipa, mint az igével-teremtés képjele, népművészetünk minden ágában ismeretes!) A "pipaszó" azonban, mint az életgenerálás eszköze, nem itt jut előírásszerűen szerephez az évkörben, hanem az Ikek Napút-szakaszán - lásd majd ott, A Pipakupak-gyerek című mesében! -, így itteni szerepeltetése a házastársi egyensúly felborulásához vezet (felborul a fazék, hamuba esik az "ennivaló").

A felmérgesedett asszony második kívánságára férje orrára ragad a kolbász. Az orr a népi műveltség jelképrendszerében amúgy is a hímvivarszerv szinonimája, most, a kolbásszal meggyarapodván, a mértéktelenné dagadt férfierő félreismerhetetlen emblémája lett, amely ráadásul a lélegzés (a lélek, végső soron az igével való teremtés) szintjére került át, márpedig a kisvilági élet rendje szerint nem ez az ő működési szintje. Ez a fajta generálás csakis a maga szintjén, övön alul lehet hatékony. Mostani helyzetében perverzitás lehetősége rejlik, ezt azonnal fel kell számolni. (Ez mindkettőjük érdeke!) Így aztán helyreáll az egyensúly, megnyílik az út a "kolbász" rendeltetésszerű használata felé.

Erre azonban már csak a következő Napút-szakaszon, a nemiség "edzőtáborát" kínáló Skorpió-jegyben kerül sor, amely a szemközti Bika-testiség jóvoltából mindjárt az érzéki élvezetet, illetve az anyagi javakban való bővelkedést is biztosítja az ifjú pár részére.

Az elemzés a Csodakút című kötetben jelent meg, szerk.: Pap Gábor. Pontifex Kiadó, Debrecen, 1994, 29-31. oldal.